

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av socialvårdslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att två nya paragrafer tas in i socialvårdslagen. De universitet som anordnar specialiseringsutbildning inom socialt arbete kan enligt förslaget få ersättning av statsmedel för kostnader som orsakas av specialiseringsutbildning.

Regionförvaltningsverket betalar ut statlig ersättning till universitet som ordnar specialiseringsutbildning inom socialt arbete. Närmare bestämmelser om ersättningsbeloppet, grunderna för utbetalning av ersättning och de övriga förfarandena vid sökande och betalning av ersättning utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Varje universitet som ger utbildning i socialt arbete ska enligt propositionen kalenderårsvis meddela social- och hälsovårdsministeriet antalet studerande som genomgått specialiseringsutbildning i socialt arbete.

Lagen om ändring av socialvårdslagen avses träda i kraft den 1 april 2019.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
MOTIVERING	3
1 Nuläge.....	3
1.1 Utbildningen för specialsocialarbetare.....	3
2 Föreslagna ändringar.....	4
3 Målsättning och de viktigaste förslagen.....	4
3.1 Målsättning och de viktigaste förslagen.....	4
4 Propositionens konsekvenser	5
4.1 Ekonomiska konsekvenser	5
4.2 Konsekvenser för myndigheterna.....	5
5 Beredningen av propositionen	5
6 Ikraftträdande	6
LAGFÖRSLAG	7
Lag om ändring av socialvårdslagen	7

MOTIVERING

1 Nuläge

Bestämmelser om ordnande av undervisning och forskning inom hälso- och sjukvården finns i 7 kap. i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010). Enligt dem betalas de samkommuner för ett sjukvårdsdistrikt där det finns ett universitetssjukhus ersättning av statsmedel för kostnader som orsakas av grund- och specialiseringsutbildning för läkare och tandläkare. Ersättningen för grundutbildningen räknas ut på grundval av ett medeltal av antalet studerande som har påbörjat läkar- och tandläkarutbildning och antalet avlagda examina. Ersättningen för specialiseringsutbildningen baserar sig på antalet genomförda utbildningar och på den ersättning som bestämts för utbildningen i fråga.

I hälso- och sjukvårdslagen ingår också bestämmelser om hur ersättning för kostnader som orsakats av utbildning både i fråga om grundutbildning och i fråga om specialiseringsutbildning betalas till andra verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården än universitetssjukhus. Utbildningsersättningarnas storlek bestäms kalenderårsvis genom en förordning som utfärdas av statsrådet. Regionförvaltningsverken betalar ut ersättningarna på ansökan.

I den gällande socialvårdslagen finns det inte några bestämmelser om undervisning och forskning inom socialvården som skulle motsvara dem som finns i hälso- och sjukvårdslagen. Bestämmelser motsvarande dem som finns om hälso- och sjukvård har föreslagits i den nya lag om ordnande av social- och hälsovård som är under behandling i riksdagen (RP 15/2017 rd). Enligt den gällande 52 § i den gamla, delvis upphävda socialvårdslagen (710/1982) kan en kommun och en läroanstalt eller högskola som ansvarar för utbildningen av socialvårdspersonal komma överens om utnyttjande av socialvårdens verksamhetsenheter för anordnande av socialvårdsutbildning. En kommun har rätt att för direkta kostnader som föranleds av anordnandet av sådan utbildning erhålla ersättning till fullt belopp av en högskola eller annan myndighet eller ett annat samfund som ansvarar för utbildningen. Vid fastställandet av ersättning beaktas även den direkta nytta som utbildningen medför för kommunen.

Enligt den gällande 53 § i 1982 års socialvårdslag har kommunerna dessutom en lagstadgad förpliktelse att ordna kompletterande utbildning för socialvårdspersonalen. Kommunen ska se till att socialvårdspersonalen beroende på grundutbildningens längd, hur krävande arbetet är och befattningsbeskrivningen i tillräcklig utsträckning deltar i den kompletterande utbildning som ordnas för den. Social- och hälsovårdsministeriet har publicerat rekommendationer till kommunerna som stöd för ordnandet av kompletterande utbildning inom socialvården (SHM:s publikationer 2006:6).

1.1 Utbildningen för specialsocialarbetare

Det rikstäckande nätverket för universitetsutbildning inom det sociala arbetet, Sosnet, ordnade en specialiseringsutbildning för socialt arbete mellan åren 2000 och 2016. Den genomfördes som en yrkesinriktad licentiatexamensutbildning. Från och med 2016 har denna utbildning ordnats i ny utformning som specialiseringsutbildning. En specialiseringsutbildning leder till en examen som avläggs efter högskoleexamen och är en långvarig utbildning riktad till personer som redan är verksamma i arbetslivet för att främja den yrkesmässiga utvecklingen och specialiseringen, och den har tillkommit för att svara på de behov av kompetens i arbetslivet som högskolorna och arbetslivet har identifierat gemensamt. I högskolornas utbildningssystem placerar sig specialiseringsutbildningarna som en egen utbildningsform vid sidan av de examensinriktade utbildningarna och fortbildningarna. Utbildningen för specialsocialarbetare ordnas gemensamt av universitetens enheter för socialt arbete och ingår i Sosnets verksamhet.

Utbildningen omfattar 70 studiepoäng. Specialiteterna inom socialt arbete är 1) välfärdstjänster, 2) rehabiliterande socialt arbete, 3) socialt barn-, ungdoms- och familjearbete och 4) strukturellt socialt arbete. Specialiseringsutbildningen är avgiftsbelagd. Studieavgiften för utbildningen för specialsocialarbetare är 3 500 euro, vilket den studerande förbinder sig att betala när studierna inleds. Universiteten har dock bedömt att de faktiska kostnaderna för specialiseringsutbildningen i själva verket är betydligt högre, och anser att finansieringen är otillräcklig om avsikten är att denna utbildningspraxis ska bli den etablerade.

Målgruppen för specialiseringsutbildningen är personer som har rätt att utöva socialarbetaryrket i Finland enligt vad som föreskrivs i 7 § lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015) och som har arbetserfarenhet av socialt arbete. Det är meningen att det ska ordnas två specialiseringsutbildningar om året och att 20–30 studerande ska tas in till respektive specialiseringsområde.

2 Föreslagna ändringar

Det föreslås att två nya paragrafer ska fogas till socialvårdslagen genom vilka utbildningssättningen utsträcks till att omfatta även universitetsutbildningen inom socialt arbete.

Enligt den nya 60 a § betalas kostnadsersättningar av statsmedel också till de universitet som ordnar specialiseringsutbildning inom socialt arbete. Ersättningen för specialiseringsutbildningen baserar sig på antalet genomförda utbildningar och på den ersättning som bestämts för utbildningen i fråga.

Regionförvaltningsverken betalar på ansökan ut utbildningsersättning till dem som har rätt till den.

Varje universitet som ger utbildning i socialt arbete ska enligt propositionen kalenderårsvis meddela social- och hälsovårdsministeriet antalet studerande som genomgått specialiseringsutbildning inom socialt arbete.

Den föreslagna 60 a § ska innehålla ett bemyndigande att utfärda förordning enligt vilket bestämmelser om beloppet av den kostnadsersättning som betalas och de övriga ersättningsgrunderna och förfarandena vid betalning av ersättning utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Den föreslagna 60 b § innehåller bestämmelser om betalning av utbildningsersättning.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning och de viktigaste förslagen

Yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården får till stora delar sin utbildning inom servicesystemet. På grund av branschens natur behöver de personer som genomgår utbildning komma i kontakt med praktiskt arbete redan under utbildningstiden, både under grundutbildningen och specialiseringsutbildningen. I synnerhet specialiseringsutbildningen genomförs i nära samarbete med arbetslivet. Detta är nödvändigt för att yrkesutbildade personer som genomgår specialiseringsutbildning verkligen ska få de specialkunskaper som eftersträvas med specialiseringsutbildningen och som behövs i arbetslivet.

Det är befogat att utsträcka ersättningen till att omfatta också universitetsutbildning för yrkesutbildade inom socialt arbete på grund av den ökande integrationen inom social- och hälsovården, vilket förutsätter att det finns avancerade examensbaserade specialkunskaper inom alla kompetensområden. Det finns ett uppenbart behov av att utveckla specialkunskaperna på universitetsnivå inom flera områden samtidigt som resursbristen har lett till att specialiseringsutbildning inte har tillhandahållits på önskat sätt. I synnerhet inom socialvårdssektorn sammanhänger behovet av utveckling och kompetens med framtagande av arbetsmodeller som är förankrade i premisserna och de teoretiska traditionerna för socialt arbete samtidigt som modellerna utvecklas med avseende på arbetets multidisciplinära karaktär och behovet av att involvera många aktörer.

I den proposition med förslag till lag om ordnande av social- och hälsovård (RP 15/2017 rd) som för närvarande är under behandling i riksdagen ingår en bestämmelse (38 §) om statlig utbildningsersättning. Enligt förslaget kan ersättning av statsmedel betalas för kostnader som orsakas av utbildning på universitetsnivå för yrkesutbildade personer inom socialvården och hälso- och sjukvården och praktik i anslutning därtill. Den nya lagen avses träda i kraft den 1 januari 2021. När det gäller universitetsundervisningen i socialt arbete finns det dock ett behov av att ändra socialvårdslagen redan före 2021 och på så sätt säkerställa specialiseringsutbildningens kontinuitet. De föreslagna ändringarna i socialvårdslagen behövs därmed bara till dess att lagen om ordnande av social- och hälsovård träder i kraft.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

De utbildningskostnader som enligt förslaget i propositionen ska ersättas är sådana som universiteten föranleds av att producera specialiseringsutbildning som stöder servicesystemet.

Regeringens proposition med förslag till budgetpropositionen för 2019 innehåller ett tilläggsanslag på 1,3 miljoner euro i samband med förslaget till ändring av socialvårdslagen för kostnader som orsakas av specialiseringsutbildning på universitetsnivå för yrkesutbildade personer inom socialvården (budgetmoment 33.60.33).

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Lagändringen leder i någon mån till ökad arbetsmängd vid regionförvaltningsverken för behandling av ansökningar om och utbetalning av finansiering. Ersättningssystemet genomförs dock med utnyttjande av samma verksamhetsstrukturer som de som för närvarande gäller inom hälsovården, och man bedömer därför att ändringen inte kommer att föranleda regionalförvaltningsmyndigheterna några betydande extrakostnader.

5 Beredningen av propositionen

Proposition har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet. I samband med beredningen har representanter för regionförvaltningsverken, Statens ämbetsverk på Åland, Finlands Kommunförbund och det rikstäckande nätverket för universitetsutbildning inom det sociala arbetet Sosnet hörts.

6 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 april 2019.

Lagen tillämpas i fråga om ersättning av utbildningskostnaderna för socialarbetare som får specialkompetens efter den 1 januari 2019.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av socialvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till socialvårdslagen (1301/2014) en ny 60 a och en ny 60 b § som följer:

60 a §

Statens utbildningsersättning till universitet

De universitet som anordnar specialiseringsutbildning inom socialt arbete kan betalas ersättning av statsmedel för kostnader som orsakas av utbildningen. Ersättningen baserar sig på antalet yrkesutbildade personer inom socialvården som genomgått utbildningen.

Varje universitet som ger utbildning i socialt arbete ska kalenderårsvis meddela social- och hälsovårdsministeriet antalet studerande som genomgått specialiseringsutbildning i socialt arbete.

Bestämmelser om storleken på den ersättning som betalas för den som avlägger praktik i anslutning till en universitetsutbildning i socialt arbete, grunderna för ersättningen och övriga förfaranden i samband med sökande och betalning av ersättning utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

60 b §

Betalning av utbildningsersättning

Regionförvaltningsverket betalar halvårsvis på ansökan ut statlig ersättning till de universitet som ordnar specialiseringsutbildning inom socialt arbete. I fråga om det första halvåret ska ersättning sökas senast den 30 september samma år och i fråga om det andra halvåret senast den 31 mars följande år. Regionförvaltningsverket ska avgöra en ansökan om ersättning som lämnats in inom utsatt tid under det kalenderår då ansökan har inkommit.

I övrigt iakttas i fråga om betalning av ersättning, förfarandet i övrigt och ändringssökande i tillämpliga delar vad som föreskrivs i statsunderstödslagen (688/2001).

Denna lag träder i kraft den 20 .

RP 203/2018 rd

Lagen tillämpas i fråga om ersättning av utbildningskostnaderna för socialarbetare som får yrkes- eller specialkompetens efter den 1 januari 2019.

Helsingfors den 18 oktober 2018

Statsminister

Juha Sipilä

Familje- och omsorgsminister Annika Saarikko